

1. PRVOUKA 2 JE NEJLEPŠÍ EVROPSKOU UČEBNICÍ

Zdroj:	Rodina a škola
Datum vydání:	7.12.2011
Oblast:	vlastní

Odbornou porotu ve Frankfurtu nad Mohanem, složenou z evropských pedagogů, didaktiků a nakladatelů, nejvíce zaujal český komplet učebních materiálů Prvouka pro 2. ročník základních škol. Na mezinárodním veletrhu byla kniha vyhlášena Nejlepší evropskou učebnicí. Zlatá medaile putovala v letošním, dvanáctém ročníku, do Nakladatelství Fraus. Zvláštní cenu poroty pak přivezla i interaktivní učebnice zeměpisu pro 9. ročníky od stejného nakladatele.

Do soutěže se letos přihlásilo dvacet nakladatelů se čtyřiceti tituly, z nichž bylo devět nominováno na ocenění. Autorky vítězné učebnice Michaela Dvořáková a Jana Stará působí na Pedagogické fakultě UK na katedrách občanské výchovy a primární pedagogiky. „Setkáváme se s učiteli, kteří naše učebnice oceňují, ale zároveň přiznávají, že to od nich vyžaduje větší přípravu. Vedle nich existuje řada učitelů, kteří mají raději tradičnější přístup, a ty je potřeba o kvalitách naší učebnice přesvědčovat,“ říká Michaela Dvořáková.

Děti jsou motivovány k aktivitě

Otevřeme-li zelenou učebnici Prvouky 2, zjistíme, že obsahuje klasické a osvědčené kapitoly, ale zároveň reaguje i na probíhající školní reformu a proměňující se společnost. Je zde důraz na výchovu k toleranci a multikulturnímu soužití. V kapitole Dny všední a sváteční je například samostatná část věnovaná slavení Vánoc. Kromě ilustrovaného betlémského příběhu tu děti najdou i obrázek pravoslavných Vánoc, Santa Clause či australské pláže. S vysvětlením, že se tyto svátky v různých částech světa slaví jinak a například v Austrálii, kde se lidé v tu dobu koupou, nemůže být o našich „bílých Vánocích“ ani řeč. Žáci jsou pak motivováni zjistit více o tom, jak se slaví jinde.

Multikulturalismus tedy nemusí být ohrožující, ale naopak zajímavý. „Do učebnice jsme zapracovaly i situace, které mohou nastat v kontaktu s jinými etniky včetně konfliktů, na které se děti snažíme připravit a učit se je zmírňovat. Děti pak ve škole prakticky nacvičují chování, které jim v podobných situacích přijde vhod,“ popisuje Michaela Dvořáková. Děti mají s pomocí této učebnice rozeznat situaci, kdy jsou v ohrožení, a naučit se, jak oslovovat dospělé a požádat je o pomoc.

Ve spodní liště na každé stránce učebnice jsou umístěny pokyny pro práci s knihou. Ty umožňují snadnější orientaci a jsou pomocníkem pro rodiče, kteří se s dětmi učí doma a nevlastní příručku pro učitele. Učebnice klade důraz na aktivitu dětí, žáci jsou motivováni k nejrůznějším pokusům doma i ve škole. Snaží se tak ukázat provázanost přírody s lidskou činností. Součástí kompletu Prvouka 2 je učebnice, pracovní sešit, interaktivní učebnice a příručka pro učitele, kde je vše uvedeno v širších souvislostech s konkrétními náměty na hry, úkoly a další aktivity žáků. Interaktivní učebnice vychází z obsahu té tištěné, je doplněna o řadu tematických videí, audionahrávek, obrázků, fotografií a webových odkazů, které rozšiřují práci s klasickou učebnicí. Pro žáky je tato forma výuky atraktivnější, učitel má vše na jednom místě a nemusí si doplňkové materiály pracně dohledávat.

„Na učebnici se mi líbí přehled klíčových kompetencí a průřezových témat podle RVP ZV. Velice dobré je doplnění učebnice nejen obrázky, ale i fotografiemi,“ komentuje publikaci Helena Šafářová, učitelka Základní školy Jana Amose Komenského v Lysé nad Labem. Někteřým pedagogům, kterým jsem učebnici ukazovala, připadala pro druhou třídu příliš složitá. Tento názor Helena Šafářová nesdílí. „Učebnice je určitě odpovídající věku. Chybí mi zde například časová orientace v průběhu celé učebnice – celého školního roku. Osobně bych si tuto učebnici nezvolila. Vyhovuje mi lépe ta, podle které učím. Musíme pracovat se zásobami na škole. Tato učebnice a pracovní sešit jsou finančně nákladné. Tak bych ji volila spíše jen jako inspiraci pro učitele,“ dodává.

Vzdělávací obor Člověk a jeho svět, kam patří učebnice Prvouky 2, zahrnuje témata přírodovědných a sociálně-vědních oborů, jež formou samostatných předmětů navazují až ve 4. třídě. Prvouka, zvláště ve

druhé třídě, je často pojímána jako předmět, v němž se víceméně opakují témata z první třídy. Oceněná učebnice se snaží nabídnout zajímavější učivo a přizvat děti jako partnery k diskusi. Mezi klíčové kompetence, jež mají děti pomocí této knihy zvládnout, patří – učení: Víme, proč je důležité hodně znát. Umíme získat informace, které potřebujeme, nebo nás zajímají. Začínáme řídit své učení; myšlení a řešení problémů: Poznáme problém, naplánujeme jeho řešení a vyřešíme jej. Nacházíme příčiny a důsledky jevů. Dokážeme se správně rozhodovat; komunikace: Dokážeme naslouchat druhým i vyjádřit vlastní myšlenky, potřeby a pocity; personální a sociální dovednosti: Poznáváme lépe sebe i druhé. Chráníme své zdraví i přírodu kolem nás. Spolupracujeme se spolužáky, máme radost z vlastních i cizích úspěchů; občanské postoje: Dokážeme být sami sebou. Známe svá práva i povinnosti. Vážíme si všech lidí, i těch, kteří jsou jiní než my; či pracovní dovednosti: Poznáváme, co děláme rádi a dobře. Víme, jak dospělí pracují a čím bychom jednou chtěli být my sami.

Zeměpis dostal zvláštní cenu poroty

Druhou učebnicí, která si odvezla z nejstaršího knižního veletrhu v Evropě ocenění, byl interaktivní zeměpis pro 9. ročník. Hodnocena byla nejen vysoká úroveň interaktivního zpracování, ale i moderně pojatá didaktická stránka učebnice. Čtrnáctičlenný kolektiv autorů se v tomto případě nesnaží studentům předkládat hotové pravdy, ale učitel se nejprve zajímá, co o dané problematice žáci již vědí, a pak je s pomocí výukových postupů vede ke zjištění, čemu rozumějí správně a kde mají mylné představy. Důležitá je přitom aktivita žáků, kteří by věcem měli přijít na kloub samostatně. „Šlo nám o to, aby se s naší učebnicí děti naučily více přemýšlet a méně biflovat,“ shrnuje autorský záměr Miroslav Marada, vedoucí kolektivu autorů. Učitelé učebnici stále více využívají právě pro její schopnost vtáhnout studenty do děje, zeměpis využívá témata z reálného života. Žáci se například dozvědí, jakými problémy trpí velkoměsta ve vyspělém světě ve srovnání s metropolemi rozvojového světa, o dopadech dopravy na životní prostředí, o problémech vyvolaných výstavbou hypermarketů a o klimatických změnách. Témata související s ekologií vykládají autoři v duchu rčení: „Mysli globálně, jednej lokálně.“ „Učitelé mají v naší učebnici také rádi kapitoly o službách a cestovním ruchu, protože tradiční výklad zeměpisu je založen zejména na průmyslu a zemědělství, takže v tomto bodě mohou svůj výklad opřít o nové poznatky,“ dodává Miroslav Marada.